

Burdur Gölü'nün rekreatif kullanımı ve kullanıcı değerlendirmeleri

Ayhan Akyol^{a,*} , Ayşe Esra Hakverdi^b

Özet: Bu çalışmada Burdur ve Isparta illeri sınırları içerisinde kalan Burdur Gölü'nün rekreatif kullanım durumu ve kullanıcı tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında veri toplama yöntemleri olarak literatür tarama, anket-mülakat ve arazi gözlemlerinden yararlanılmıştır. Analizlerde frekans (n) ve yüzde (%) değerler kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, kent merkezine yakın oluşu nedeni ile alan oldukça yüksek talep görmektedir. Yüksek ziyaretçi sayısı, alanı tercih eden ziyaretçilerin yararlanma düzeyini düşürmekte aynı zamanda alanda çevresel ve görsel bozulmalara yol açabilmektedir. Katılımcılar, alanı özellikle aileleri ile birlikte piknik yapmak ve manzara izlemek amaçlarıyla tercih etmektedirler. Bunların yanı sıra katılımcılar Burdur Gölü ve çevresini turistik alan olarak görmekle birlikte korunmasının gerekliliğini vurgulamışlardır. Sonuç olarak, alan Ramsar Sözleşmesi ile korunan önemli bir sulak alan olup, kullanım planlamasının ekolojik ölçütlere uygun olarak yapılması gereklidir.

Anahtar kelimeler: Burdur Gölü, Rekreasyon, Ziyaretçi beklentileri, Ziyaretçi yönetimi

The recreational use of Burdur Lake and user evaluations

Abstract: In this research, it is aimed to determine the recreational use level and user preferences of Burdur Lake, which is located within the borders of Burdur and Isparta provinces. In the scope of the study, literature analysis, questionnaire-interview and field observations were used as data collection methods. Frequency (n) and percentage (%) values were used in the analysis. According to the results of the study, the area is highly demanded due to its proximity to the city centre. High number of visitors reduces the level of utilization of the visitors who prefer the area and may cause visual and environmental degradation in the area. Participants prefer the area to have a picnic with their families and to watch the scenery. In addition, the participants emphasized the necessity of protecting Burdur Lake and its surroundings, although they see it as a touristic area. As a result, the area is an important wetland protected by the Ramsar Convention, and the use planning should be done in accordance with ecological criteria.

Keywords: Burdur Lake, Recreation areas, Visitor expectations, Visitor management

1. Giriş

Teknolojik gelişmeler ile birlikte çalışma koşullarının iyileşmesi, eğlenmek ve dinlenmek için ayrılan boş zamanları artırmıştır. Önceleri savurganlık olarak değerlendirilen bu boş zamanlar, zamanla insanların zihinsel, bedensel ve ruhsal yönden rahatlamasını sağlayacak temel bir gereksinim haline gelmiştir. Böylece kişilerin bu boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla yaptığı çeşitli faaliyetleri kapsayan rekreasyon kavramı ortaya çıkmıştır (Çidam 2007; Çakır ve Çakır 2012). Dolayısıyla, yerleşim alanlarına yakın ve kısa sürede ulaşılabilen özellikli alanlar önemli hale gelmiştir (Ayдын ve Öztekin 2010).

Her ne kadar rekreasyon turizm kavramıyla birlikte anılsa da bazı temel noktalar ile birbirinden ayrılmaktadırlar. Rekreasyonel faaliyetler genellikle kısa süreli, anlık, gün içinde hatta birkaç saat içinde yapılan faaliyetlerdir. Genellikle bu kavramda mesafe daha kısadır ve seyahat edilecek yerin yakınlığı önemlidir. Hatta yürüyüş mesafesinde olması tercih edilmektedir. Bu özelliklere göre rekreasyon faaliyetlerinde ikamet edilen yer terkedilmezken, turizmde ikamet yeri terk edilmektedir (Emekli 2001). Rekreasyon, farklı yörelerdeki insanlara farklı doyumlar sağlayan, kişilerin

iş ortamlarından uzakta, ruhunu ve bedenini dinlendirmek amacıyla isteğe bağlı olarak yaptığı fiziksel, psikolojik ve sosyal faaliyetler olarak tanımlanabilmektedir (Güleç 1990; Tezcan 1994; Altunkasa vd. 1995; Altunkasa vd. 1997; Broadhurst 2001; Karaküçük 2001; Akten 2003; Gökdeniz 2003; Hazar 2003; Tıraş 2008; Yılmaz vd. 2009; Ok, 2010; Sandal vd. 2011). Genellikle açık ve kapalı mekanlarda gerçekleştirilmesine göre ayrılabilen rekreasyonel faaliyetler, katılımcı ve izleyici olarak gerçekleşmesine göre de aktif ve pasif olarak ayrılmaktadır (Özgüç 2013). Bucher (1972) rekreatif etkinlikleri; enstrümantal müzik çalışmaları, orkestra çalışmaları, koro toplulukları, oda müziği çalışmaları, folklorik danslar, sosyal danslar, modern danslar, balo etkinlikleri, plastik sanatlar, deri işleri, grafik sanatları, seramik, maden işleri, fotoğrafçılık, sanatsal yazılar, dikiş ve nakış, okçuluk, badminton, masa tenisi, tenis, top oyunları, eskrim, golf, eğitsel oyunlar, oyunlar, festivaller, kulüp etkinlikleri, kamplar, piknik, balıkçılık, kamp ateşi ve eğlenceler, kano, doğayı koruma etkinlikleri, bahçe işleri ve çiçekçilik, tartışma ve forum, kâğıt oyunları ve zihinsel oyunlar, hobi kulüpleri olarak ifade etmesinin yanında, Ryan (1991) ise rekreatif etkinlikleri; çadırli kamp, dağ bisikleti, dağcılık, golf, jeomorfolojik oluşumları izleme,

^a İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Orman Fakültesi, İzmir

^b Yozgat Bozok Üniversitesi, Boğazlıyan Meslek Yüksekokulu, Yozgat

* Corresponding: ayhan.akyol@ikcu.edu.tr

Received: 23.03.2022, Accepted: 29.05.2022

kamping, mağaracılık, off road, piknik, doğada serbest yürüyüş, tarımsal manzaraları izleme, tarihi alanları ziyaret ve gözlem, trekking, botla gezinti, kanoyla gezinti, mavi yolculuk, olta balıkçılığı, rafting, sandal gezintisi, su hayvanlarını izleme, su kayağı, sörf, yüzme, yelken, çağlayanları izleme, termalizm, klimatizm, kayak, yamaç paraşütü, buzulları izleme, avcılık, doğal hayvan varlığını izleme, kuş gözlem, at ile gezinti, koleksiyonculuk ve bitki örtüsünü izleme olarak ifade etmektedir.

Bir yörenin topografyası, su kaynakları, mağaraları, flora ve fauna zenginlikleri gibi doğal oluşumlar ve iklim yapısı rekreasyonel alanlardaki çekiciliği sağlayan özelliklerdendir. Bunlarla birlikte yörenin sportif faaliyetlere olanak sağlaması, sağlık ve dinlenme olanaklarının bulunması, konaklama imkanının yeterli olması, ulaşım kolaylığı ve her türlü ihtiyacı karşılayabilecek bir yapının bulunması da rekreasyonel çekiciliği artırmaktadır. (Yılmaz 2004).

Dünya genelinde yaşanan çevre sorunlarıyla birlikte doğal kaynakların bozulmadan gelecek nesillere aktarılması zorunluluk haline gelmiş ve toplumların çevre konusunda bilinci daha da artmıştır. Çevreye duyarlı ve saygılı yaşam tarzları benimsenmeye başlanmıştır (Ovalı Kısa 2007). Üzerinde yaşadığımız tabiatı koruyabilmek, halihazırda var olan potansiyelden en yüksek düzeyde yararlanabilmek, geliştirilmesini sağlayarak bir sonraki kuşakların yararlanmasına da imkan sağlamak, bir plana dayalı olarak düzenlemek ve denetimini yapmak rekreasyonel faaliyetler için önemlidir (Başal 1998). Bu çalışmanın amacı, Isparta ve Burdur il sınırları içerisinde bulunan Burdur Gölü'nün rekreatif kullanım durumunu ve kullanıcı tercihlerini belirlemektir.

2. Materyal ve metot

2.1. Araştırma alanı

Çalışma alanı Burdur ve Isparta illeri arasında kalmaktadır (Şekil 1). Burdur şehir merkezine yakın olan göl, 37°74' Kuzey ve 30°20' Doğu koordinatlarında bulunmaktadır. Gölün kapladığı alan 25.096 km² olup rakımı ise 842 metredir. Derinliği 60 m civarında olup, 1980 yılı ve öncesinde 100 m civarındadır. Kapalı bir havzada bulunması sebebiyle dışarıya akıntısı yoktur, Türkiye'nin ikinci büyük sodalı gölüdür. Dünyadaki ilk 10 tuzlu göl içerisinde yer almaktadır (TSA 2022).

Şekil 1. Çalışma alanı (Kaya ve Kaplan 2021).

Burdur Gölü kuş varlığı bakımından Türkiye'nin en önemli göllerinden birisidir. Sığ alanların çok kısıtlı olmasına rağmen her yıl sonbahar ve kış mevsimlerinde 100.000'den fazla su kuşunu barındırmaktadır. Dünyada nesli tehlikede olan Dikkuyruk ördeğinin (*Oxyura leucocephala*) gölde kışlaması ve ayrıca endemik olan Burdur yosun balığı (*Aphanius burduricus*) ve zooplankton (*Arctodiaptomus burduricus*) gibi türlerinin bulunması sebebiyle ülkemizin uluslararası öneme sahip sulak alanları arasında yer almaktadır. Burdur Gölü 1994 yılında Ramsar Sözleşmesi listesine dahil edilmiştir. Türkiye'nin 14 Ramsar alanından biridir. Birinci derece doğal sit alanı, yaban hayatı geliştirme sahası ve sulak alan statüsündedir. Gölün kuş gözlemciliğine, yelken sporlarına ve sağlık turizmine uygun olduğu bilinmektedir (TSA 2022).

2.2. Metot

Araştırmada izlenen yol; (1) literatür tarama yoluyla çalışma için gerekli belge-dokümanların toplanması, (2) ziyaretçilere yönelik anket-mülakat çalışmaları, (3) arazi gözlemleri ve (4) elde edilen verilerin istatistiksel analizi ve değerlendirilmesi şeklindedir. Anket formunun hazırlanmasında araştırmacıların bilgi-deneyiminin yanı sıra Tolunay vd. (2004a,b), Akyol ve Akbulut (2017) gibi çalışmalardan da yararlanılmıştır. Anket çalışmaları alanı ziyaret eden kullanıcılara yönelik olarak Haziran-Ekim 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Anketler, mümkün olduğunca farklı ziyaretçiye ulaşabilmek için hem hafta içi ve hafta sonu hem de gün içinde sabah, öğlen ve akşam saatlerinde sorulmuştur. Anket formunda katılımcılara 5'i demografik özellikler olmak üzere toplamda 13 soru uygulanmıştır. Anket uygulaması için örnek büyüklüğü $n = \frac{N * t^2 * p * q}{[d^2 * (N - 1) + t^2 * p * q]}$ eşitliğinden hesaplanmıştır (Baş 2005). Burada örnekleme alınacak sayı (n), ana kütle büyüklüğü (N), güven kat sayısı (t: %95 güven için bu katsayı 1.96 alınmıştır), ölçmek istenilen özelliğin ana kütlede bulunma ihtimali (p: 0,5), ölçmek istenilen özelliğin ana kütlede bulunmama ihtimali (q: 0,5) ve kabul edilen örnekleme hatası (d: %10)'dır. Formüle göre örnek sayısı 96 kişi olarak hesaplanmıştır. Bu kapsamda Burdur Gölü'nü rekreatif amaçlarla kullanan 111 katılımcı ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket formularının değerlendirilmesinde ise SPSS 22 (Statistical Package for Social Science) istatistik paket programından yararlanılmış ve analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Analizlerde öncelikle tüm sorular ve cevapları sıra istatistiğine göre sayısallaştırılmış, sorunun özelliğine göre frekanslar ve yüzdelerden yararlanılmıştır. Verilerin parametrik veri olup olmadığı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk-W testleri ile araştırılmış ve %95 güven düzeyinde verilerin normal dağılıma sahip olmadığı (P<0,05), yani parametrik olmadığı belirlenmiştir.

3. Bulgular

3.1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

Anket çalışmasına katılan katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim, meslek durumları ve aylık gelirlerinin frekansları (n) ve yüzde (%) oranları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

Özellikler	Gruplar	f	(%)
Cinsiyet	Kadın	52	46,8
	Erkek	59	53,2
Yaş	18-30	35	31,5
	31-40	26	23,4
	41-50	26	23,4
	51-60	21	18,9
	61≤	3	2,7
Eğitim	İlkokul	3	2,7
	Ortaokul	5	4,5
	Lise	37	33,3
	Üniversite	59	53,2
	Lisans üstü	7	6,3
Meslek durumları	Serbest çalışan/Ticaret	23	20,7
	Memur/İşçi	41	36,9
	Ev hanımı/Emekli	27	24,3
	İşsiz	2	1,8
	Öğrenci	18	16,2
Aylık gelir	0-2000	22	19,8
	2001-4000	48	43,2
	4001-6000	34	30,6
	6001-8000	4	3,6
	8001≤	3	2,7

Tablo 1 incelendiğinde, anket çalışmasına 52 (%46,8) kadın ve 59 (%53,2) erkek olmak üzere toplamda 111 kişi katılmıştır. Çalışmada beş farklı yaş grubu oluşturulmuştur. Yaş grupları açısından çalışmaya katılanların %31,5’i 18-30 yaş grubu arasında, %23,4’ü 31-40 ile 41-50 yaş grubu arasındadır. Katılımcıların %18,9’u 51-60 yaş grubu, %2,7’si ise 61 yaş veya üzerindedir. Bu kapsamda katılımcıların büyük çoğunluğunun genç nüfus olduğu görülmektedir. Eğitim durumu incelendiğinde ise, ilkokul mezunu olan kişilerin oranı %2,7, ortaokul mezunu olan kişilerin oranı %4,5, lise mezunu olan kişilerin oranı %33,3 ve üniversite mezunu olan kişilerin oranı ise %53,2 olarak tespit edilmiştir. Anket sonuçlarına göre katılımcıların %20,7’si serbest çalışan/ticaret, %36,9’u memur/işçi, %24,3’ü ev hanımı/emekli ve %1,8’i işsiz olarak belirlenmiştir. Gelir seviyesi açısından katılımcıların %19,8’i 0-2000 TL, %43,2’si 2001-4000 TL, %30,6’sı 4001-6000 TL, %3,6’sı 6001-8000 TL ve %2,7’ si 8001 TL ve üzeri gelir seviyesine sahiptir. Gelir seviyeleri açısından katılımcılar karşılaştırıldığında büyük bölümünün düşük gelir grubunda yer aldığı dikkati çekmektedir.

3.2. Araştırma önermeleri

Anket çalışması kapsamında katılımcılara Burdur Gölü alanını tercih nedenleri sorulmuş ve sorulan bu soruya verilen cevapların frekansları (n) ve yüzde (%) oranları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların alan tercihlerine ilişkin veriler

Alan tercihleri	F	(%)
Piknik	92	82,9
Manzara	70	63,1
Çocukların oyun ihtiyacı	56	50,5
Şehir yaşantısından uzaklaşma	69	62,2
Ulaşım	62	55,9
Hepsi	40	36,0

Katılımcılara çalışmada alan tercihi ile ilgili birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Buna göre Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların %82,9’u piknik için uygun olduğunu, %63,1’i alanın ilgi çekici bir manzaraya sahip olduğunu, %50,5’i çocuklarının oyun ihtiyaçlarını karşıladığını, %62,2’si alanın sıkıcı şehir yaşantısından uzaklaştırdığını, %55,9’u ulaşım yönünden avantajlı olması nedeniyle Burdur Gölü’nü tercih ettiği görülmektedir. Anket çalışmasına katılan bireylerin %36’sı ise alan tercihinde tüm seçeneklerin etkili olduğunu belirtmiştir.

Anket çalışması kapsamında katılımcılara Burdur Gölü alanına ulaşımında tercih ettikleri araçlar sorulmuş ve sorulan bu soruya verilen cevapların frekansları (n) ve yüzde (%) oranları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların ulaşım tercihlerine ilişkin veriler

Ulaşım tercihleri	f	(%)
Özel oto	93	83,8
Belediye otobüsü	35	31,5
Yaya	19	17,1
Bisiklet	15	13,5
Motosiklet	11	9,9
Ticari taksi	8	7,2

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların %83,8’i özel otomobili, %31,5’i belediye otobüsü, %17,1’i yaya, %13,5’i bisiklet, %9,9’u motosiklet ve %7,2’si ise ticari taksisi tercih ederek alana gittiği görülmektedir.

Katılımcılara Burdur Gölü alanında yaptıkları etkinlikler sorulmuş ve katılımcıların vermiş olduğu yanıtlara ait frekans (n) ve yüzde (%) oranları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların alan etkinliklerine ilişkin veriler

Alandaki etkinlikler	f	(%)
Piknik yapma	101	91,0
Manzara seyri	73	65,8
Yürüyüş	70	63,1
Okuma	53	47,7
Sohbet etme	68	61,3
Doğa inceleme	51	45,9
Çocukları oynatma	58	52,3
Hepsi	36	32,4

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların %91’i piknik yapma, %65,8’i manzara seyretme, %63,1’i yürüyüş, %47,7’si kitap, gazete, dergi vs. okuma, %61,3’ü arkadaşlarıyla, ailesiyle sohbet etme, %45,9’u doğayı inceleme ve %52,3’ü ise alanı çocukların oyun ihtiyaçlarını karşılaması amacıyla kullandığı görülmektedir.

Anket çalışması kapsamında katılımcılara Burdur Gölü alanına kimlerle birlikte gittikleri sorulmuş ve katılımcıların vermiş olduğu yanıtlara ait frekans (N) ve yüzde (%) oranları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların ziyaretleri kimlerle gerçekleştirdiklerine ilişkin veriler

Ziyaret Kimlerle Yapılıyor	f	(%)
Ailemle	83	74,8
Arkadaşlarıyla	60	54,1
Akrabalarıyla	29	26,1
Komşularıyla	21	18,9
Diğer	7	6,3

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların %74,8'inin ailesiyle, %54,1'inin arkadaşlarıyla %26,1'inin akrabalarıyla, %18,9'unun komşularıyla ve %6,3'ünün ise diğer kişilerle alanı ziyaret ettikleri görülmektedir.

Çalışmada katılımcılara Burdur Gölü'nü turistik bir alan olarak görüp görmedikleri sorulmuş ve katılımcıların vermiş olduğu yanıtlara ait frekans (N) ve yüzde (%) oranları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Burdur Gölü ve çevresine yönelik algıları

Yanıtlar	f	(%)
Evet	63	56,8
Hayır	48	43,2
Toplam	111	100

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların %56,8'i Burdur Gölü'nü turistik bir alan olarak gördüğünü, fakat %43,2'si turistik alan olarak görmediğini ifade etmişlerdir. Burdur Gölü ve çevresindeki işletmelerin ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri ile ilgili yeterli olup olmadığı sorusuna ise katılımcıların %15,3'ü evet yeterlidir, %84,7'si ise hayır yetersizdir yanıtını vermiştir (Tablo 7). Bu değerlendirmeler, göl çevresindeki tesislerin ziyaretçi ihtiyaçlarını karşılaması bağlamında önemli düzeyde eksiklikleri olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 7. Burdur Gölü ve çevresindeki işletmelerin ihtiyaçları karşılama düzeyleri

Yanıtlar	f	(%)
Evet	17	15,3
Hayır	94	84,7
Toplam	111	100

Anket çalışması kapsamında ziyaretçilere Burdur Gölü ve çevresinin korunmasının gerekli olup olmadığı sorulmuş ve katılımcıların %98,2'si Burdur Gölü ve çevresinin korunmasının gerekli olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların sadece %1,8'i korumaya gerek olmadığını düşünmektedir (Tablo 8). Bu durum, Burdur Gölü'nü ziyaret eden katılımcıların alanın korunması ile ilgili oldukça yüksek bir bilinç düzeyine sahip olduklarını göstermektedir. Koruma bilincinin yüksek oluşu, gelecekte alan yönetimi ile ilgili olarak, katılımcılık gibi yönetim araçlarının oluşturulması ve alınan kararların uygulanması bakımından olumlu görülmektedir.

Tablo 8. Burdur Gölü ve çevresinin korunması gerekliliğine ilişkin veriler

Yanıtlar	f	(%)
Evet	109	98,2
Hayır	2	1,8
Toplam	111	100

Katılımcılara Burdur Gölü ve çevresinin su sporları açısından uygunluk durumunu değerlendirmeleri istendiğinde ise, katılımcıların %73'ü Burdur Gölü ve çevresinin su sporları açısından uygun olduğunu, %27'si ise su sporları açısından alanın uygun olmadığını düşünmektedir (Tablo 9).

Tablo 9. Burdur Gölü çevresinin su sporları açısından uygunluğuna ilişkin veriler

Yanıtlar	f	(%)
Evet	81	73,0
Hayır	30	27,0
Toplam	111	100

4. Sonuçlar ve tartışma

Değişen ekonomik, sosyal ve çevresel faktörler ile birlikte, insanların boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirebilecekleri rekreasyon alanlarına ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Bu alanları oluşturmak için yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir. Yerel yönetimlerin rekreasyon alanlarının sayısını artırması bölgede yaşayan insanların boş zamanlarını en verimli şekilde değerlendirmesi açısından önemlidir (Koçyiğit ve Yıldız 2014).

Anket sonuçları incelendiğinde, Burdur Gölü'nün en fazla piknik (%82,9) ve manzara seyri (%63,1) için tercih edildiği görülmektedir. Bu çerçevede gerçekleştirilen aktiviteler incelendiğinde ise piknik yapmak (%91) ve manzara seyretme (%65,8) aktivitelerinin de ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Kaplan ve Örucü (2019) tarafından Burdur Gölü için yapılan benzer bir çalışmada da katılımcıların %31,36'sı, göl ve göl manzarası olan alanları rekreasyonel aktiviteler için tercih ettiğini ifade etmiştir. Yine Tolunay vd. (2004a,b) tarafından yapılan diğer bir çalışmada da piknik yapmak ilk sıralarda tercih edilen aktiviteler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda alana özgü çekiciliklerinin belirlenmesi ve planlamaların bu çerçevede yapılması uygun bir yaklaşım olacaktır (Akgün vd. 2020).

Burdur Gölü alanına ulaşımında en çok tercih edilen ulaşım aracı özel araçlardır (%83,3). Belediye otobüsleriyle (toplu taşıma) ulaşım sağlayanların oranı ise %31,5'tir. Ülkemizde yaşayanların ekonomik ve kültürel seviyelerindeki artışla birlikte özel otomobil sayısının artmış olması ve buna bağlı olarak da hafta sonu dinlenmek ve eğlenmek için şehir yerleşimlerinin çevresinde bulunan turistik yerlere günübirlik seyahatler her geçen gün daha da artmaktadır (Köse 1997). Ancak göl alanının yakın oluşu nedeniyle bisiklet (%13,5) ve yaya (%17,1) ulaşımı da azımsanmayacak düzeydedir. Bu tercihler ziyaretçi yönetim planlamalarında dikkate alınması gereken önemli hususları içermektedir. Özellikle şehir merkezinin yakınlığı da dikkate alındığında göle ulaşım yolları bisiklet ve yaya yürüyüş parkurları ile bütünleştirilmelidir.

Alandaki etkinlikleri aileleri ile gerçekleştirenlerin oranı %74,8'dir. Sonrasında arkadaşlar (%54,1), akrabalar (%26,1), komşular (%18,9) ve diğer (%6,3) gelmektedir. Genellikle rekreatif etkinlikler bireylerin yaşamında var olan birçok sıkıntıdan kurtulmak amacıyla yapılan ve

bireylerin kendilerine, ilişkilerine ve sosyal uyumlarına olumlu yönde etki eden aktivitelerdir (Iwasaki 2007; Patry vd. 2007; Şener vd. 2007; Axelsen 2009). Burada amaç, insanların bedensel ve zihinsel yorgunluklarının giderilip, onlara fiziksel ve ruhsal bir güç kazandırılmasıdır (Sağcan 1986). Bu bağlamda, insanların en fazla güvende olduklarını hissettikleri aileleri ile birlikte rekreatif alanlara gittikleri ve etkinliklere katıldıkları söylenebilir.

Burdur Gölü'nü turistik alan olarak belirtenlerin oranı %56,8'dir. Göller bölgesinin en büyük gölleri arasında bulunan Burdur Gölü, kuşlar için önemli bir konaklama merkezidir. Türkiye'nin 14 Ramsar alanından biri olarak tescillenen Burdur Gölü aynı zamanda Yaban Hayatı Geliştirme Sahası statüsüne sahiptir. (Ataol 2010). Kuş gözlemciliği açısından önemli bir göl olan Burdur Gölü, her yıl sonbahar ve kış mevsimlerinde 300 binin üzerinde su kuşunu barındırmaktadır. Bunların en önemlileri dikkuyruk ve flamingodur. Ayrıca yelken sporu için elverişli göllerden bir tanesidir (Temurçin 2014). Bu nedenlerle alana yönelik ziyaretçi ve etkinlik planlamaları bu kriterler çerçevesinde ve alandaki diğer türlerin ekolojik istek ve yaşam döngülerine zarar vermeyecek şekilde planlanmalıdır.

Burdur Gölü çevresindeki işletmelerin ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılama açısından yetersiz olduğunu belirtenlerin oranı %84,7'dir. Rekreasyon alanlarında bulunan işletmelerin ve sundukları hizmetlerin sürdürülebilir olmasının yanında destinasyon imajı kullanıcıların tüketimiyle doğru orantılıdır. Bu süreçte sunulan hizmetlere yönelik kalite algıları ve destinasyon imajı, tercihleri belirlemektedir. Kullanıcılara sunulacak olan ürün ve hizmetlerin nitelikleriyle birlikte algılanan hizmet kalitesi, talebi doğrudan etkileyecektir. Dolayısıyla olumlu anlamda imaj geliştirmek, talebin sürekliliğini, pazar payının korunmasını ve geliştirilmesini sağlayacaktır (Öztürk ve Şahbaz, 2018). Ancak daha öncede belirtildiği üzere sunulacak hizmetlerin kalitesini artırma çalışmalarında alanın ekolojik ve biyolojik kısıtları ile yörenin ekonomik ve sosyal özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, gölü besleyen akarsular üzerine barajlar yapılması, yeraltı sularının sondaj kuyularıyla aşırı miktarda çekilmesi gibi nedenlerle, son 30 yılda Burdur Gölü alanının üçte birini kaybetmiştir (Ongun vd. 2015). Benzer şekilde Akten ve Gül (2014)'ün Gölcük Tabiat Parkı örneğinde yaptığı çalışmada, parkta kontrolsüz ve bilinçsiz yapılan rekreasyon ve turizm amaçlı kullanımların mevcut kaynak değerlerini olumsuz etkilediği ortaya konulmuştur.

Anket sonuçlarına göre, Burdur Gölü'nün korunması gerektiğini düşünenlerin oranı %98,2 ile oldukça yüksek bir orana sahiptir. Burdur Gölü'ndeki su seviyesinin 1970 yılından günümüze kadar devam eden süreçte hızla düşüş göstermesi, göl yüzey alanında daralmalara ve göl kıyı çizgisinin bozulmasına neden olmuştur. Havzadaki yoğun kirlilik baskısıyla birlikte gölün ekolojik yapısında olumsuz değişimler meydana gelmiştir. Özellikle son yıllarda göl üzerindeki yoğun insan faaliyetleri ile birlikte ortaya çıkan ekonomik etkinlikler Burdur

Gölü'nü olumsuz etkilemiştir. Göl etrafındaki tarım alanlarının yanlış ve bilinçsiz kullanımı, göle yakın alanlarda kurulan işletmeler, fabrikaların varlığı ve yerleşim alanlarında ki alt yapı eksiklikleri gerekenden fazla suyun tüketilmesine ve kirletilmesine neden olmaktadır. Bu sebepler de biyolojik zenginliklerde kayıplara yol açmaktadır (Temurçin 2014). Turizm ve rekreasyonda sürdürülebilirliğin sağlanması için akılcı bir planlama ve doğru yönetim için çeşitli alternatiflerin geliştirilmesi gerekmektedir (Talay vd. 2010). Bu alternatiflerden birisi ise tanıtım ve bilgilendirme olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı çalışmalarda da belirtildiği üzere, rekreasyon alanlarının ziyaretçiler ve yerel halk tarafından bilinmesini sağlayacak bilgilendirici, tanıtıcı birimlere/donatılara ve etkinliklere yer verilmesinin korumanın etkinliğini artıracakları düşünülmektedir (Birinci vd. 2016; Polat ve Polat 2016; Başkaya 2017; Öztürk ve Gül 2020; Yener 2021). Tanıtım ve bilgilendirme konusundaki çarpıcı örneklerden birisi de Atmış vd. (2020)'nin Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki 9 tabiat parkında gerçekleştirdikleri çalışmadır. Çalışma sonucuna göre alan kullanıcıların çoğunluğu geldikleri yerin bir korunan alan olduğunu dahi bilmediklerini göstermektedir (Atmış vd. 2020).

Katılımcılardan su sporlarının yapılmasının uygun olduğunu düşünenlerin oranı %73,0'dır. Burdur Gölü, yelken, kano ve rüzgar sörfü gibi su sporlarına uygundur. Bunların dışında bilimsel amaçlı su altı dalışları yapılmaktadır (TKB 2022). Bununla birlikte, bu aktivitelerin bu alanların korunmasına gerekçe oluşturan kaynak değerlerinin korunması ile çelişebileceği unutulmamalıdır. Bu nedenlerle, özellikle su sporları ve aktiviteleri belirlenirken göldeki türleri olumsuz etkilemeyecek şekilde yer, zaman ve aktivite çeşitlerinin belirlenmesi, hatta türleri olumsuz etkileyen aktivitelerden kaçınılması alanın korunması açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda Ok vd. (2011) tarafından yapılan bir çalışma etkinlik seçimi ve planlaması konusunda dikkati çekmektedir. Yine Arslan (2019) tarafından coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak Burdur ili için alternatif turizm faaliyetleri kapsamında doğa turizmi rotalarının belirlenmesi çalışması yer, zaman ve aktivite çeşitlerinin belirlenmesi için kullanılabilecek diğer bir çalışmadır (Arslan 2019).

Sonuç olarak, nüfus artışı, çevresel sorunlar, aşırı sanayileşme gibi etmenlere bağlı olarak şehir hayatının ortaya çıkarmış olduğu stresli yaşam, insanları doğa temelli rekreatif etkinliklerin gerçekleştirilebileceği alanlara yönlendirmeye başlamıştır. Bununla birlikte yöreye gelen ziyaretçilere verilen hizmetlerdeki yetersizlikler, alt ve üst yapılarıdaki eksiklikler, alanda taşıma kapasitesinin aşılması ve koruma bilincinin yeterince gelişmemiş olması bu alanlara zarar vermektedir. Bu nedenlerle, rekreasyon açısından potansiyel değeri oldukça yüksek olan Burdur Gölü ve çevresinin sürdürülebilirlik ilkesi kapsamında bütüncül bir yaklaşımla yönetilmesi gerekmektedir. Ayrıca, bu alanlar, bölgede yaşayan insanların ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamalarına da ciddi katkılar sağlamaktadır (Koçyiğit ve Yıldız 2014). Bu nedenlerle

hassas ve kırılğan bir ekosisteme sahip Burdur Gölü'nün korunmasına özen gösterilmeli ve ihtiyaç olması durumunda gerekli iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır. Böylece doğal rekreasyon alanları ihtiyaçlar doğrultusunda sürdürülebilir yaklaşımla kullanıma sunulmuş olacaktır (Sandal ve Karademir 2013). Dolayısı ile bu alanların kullanımına yönelik planlamalarda alanın ekolojik ve biyolojik kısıtları ile yörenin ekonomik ve sosyal özelliklerinin de dikkate alınması son derece önemlidir.

Açıklama

Yazar Öğr. Gör. Ayşe Esra HAKVERDİ Sürdürülebilir Ormanlık tematik alanında YÖK 100/2000 Doktora öğrencisidir.

Kaynaklar

- Akgün T, Ok K, Yılmaz E, Kul AA, Çelik İ (2020). Yönetim amacı farklı orman alanlarındaki ekoturizm çekiciliklerinin önceliklerinin belirlenmesi. *Turkish Journal of Forestry*, 21(4): 417-427.
- Akten M (2003). Isparta İlindeki bazı rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin belirlenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A*, 2:115-132.
- Akten S, Gül A (2014). Korunan doğal alanlarda ziyaretçilerin olası etki düzeyleri önlem ve standartların belirlenmesi (Gölcük Tabiat Parkı örneği), *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 15:130-139.
- Akyol A, Akbulut E (2017). Korunan alanların planlanması ve etkin yönetiminde ziyaretçi özellikleri ve algılarının önemi: Kurşunlu Şelalesi Tabiat Parkı örneği. *Turkish Journal of Forestry*, 18(3): 197-206.
- Altunkasa F, Uslu C, Doygun H (1995). Adana kenti örneğinde kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarlarının ideal normlara ulaşımını sağlayabilecek çözüm ve önerilerin geliştirilmesi. I. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi, Cilt I: 136-142, Trabzon.
- Altunkasa MF, Uzun G (1997). Rekreasyonel Planlamada Arz ve Talep. Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Genel Yayın No: 6, Adana.
- Arslan ES (2019). Determination of the alternative routes related to nature tourism in Burdur. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 40: 332-346.
- Ataol M (2010). The water level changings in Burdur Lake. *Turkish Journal of Geographical Sciences*, 8(1):77-92.
- Atmiş E, Günşen HB, Yıldız D (2020). Tabiat parklarının korunan alan statülerinin değerlendirilmesi: Batı Karadeniz örneği. *Turkish Journal of Forestry*, 21(2): 148-158.
- Axelsen M (2009). The power of leisure: I was an Anoxic; I'm now a healthy triathlete. *Leisure Sciences*, 31:330-346.
- Aydın İ, Öztekin Y (2010). Kentsel nüfusun nefes bahçeleri mesire yerlerine bir örnek: Değirmen Boğazı (Balıkesir). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(14): 88- 98.
- Baş T (2005). Anket Nasıl Hazırlanır Uygulanır Değerlendirilir. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Başal M (1998). Doğalgaz-Yapraklı tesisleri alan kullanım planlaması. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No: 1104, Bilimsel İnceleme ve Araştırmalar: 602, Ankara.
- Başkaya Z (2017). Küçükçekirli Tabiat Parkı'nın (Pazaryeri-Bilecik) eko-turizm ve rekreasyonel potansiyeli açısından değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 5(60):164-188.
- Birinci S, Zaman M, Bulut İ (2016). Limni Gölü Tabiat Parkının (Gümüşhane) rekreasyon potansiyeli. *Journal of International Social Research*, 9(46):285-294.
- Broadhurst R (2001). *Managing Environments for Leisure and Recreation*, GBR. Routledge Publishing, London.
- Bucher CA (1972). *Foundations of Physical Education* the C.U, Mosby Company, Saint Louis.
- Çakır G, Çakır A (2012). İğneada Longoz Ormanları ve çevresinin rekreasyonel faaliyetler açısından değerlendirilmesi. *KSÜ Doğa Bil. Der.*, Özel Sayı, 281-286.
- Çidam FB (2007). Diyarbakır kent dokusunun turizm ve rekreasyon kaynaklarının peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Emekli G (2001). Bergama'nın Turizm Coğrafyası ve Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri. Bergama Belediyesi Kültür Yayınları.
- Gökdeniz A (2003). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Güleç S (1990). Orman içi rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi için bir değerlendirme yöntemi. *İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri A*, 40(2):132-147.
- Hazar A (2003). Rekreasyon ve Animasyon. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Iwasaki Y (2007). Lesiure and quality of life in an international and multicultural context: What are major pathways linking leisure to quality of life. *Social Indicators Research*, 82: 233-264.
- Kaplan A, Örcü ÖK (2019). Burdur Gölü ve çevresinin peyzaj değerleri açısından turizm potansiyelinin belirlenmesi. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 4(2):105-121.
- Karaküçük S (2001). Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme. Bağırçan Yayınevi, Ankara.
- Kaya ÖA, Kaplan G (2021). Uzaktan algılama yöntemleri ile burdur gölü'ndeki alansal değişiminin belirlenmesi. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 7(1):1-12.
- Koçyiğit M, Yıldız M (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *Special Issue on the Proceedings of the 1st ISSTR-SC Congress*. Pp: 211-223.
- Köse A (1997). Kaz Dağında doğal çevre özelliklerine dayanan günübirlik rekreasyon alanlarına üç örnek: Ayazma, Pınarbaşı ve Sütüven. *Türk Coğrafya Dergisi*, 32: 237-262.
- Ok K (2010). Türkiye ormancılık sektörü açısından ekoturizm. *Orman Ekosistemlerinde Ekoturizm Çalıştayı ve 10. Yılında TODEG*, ISBN 978-9944-0048-5-5 S:53-60 Ankara.
- Ok K, Okan T, Yılmaz E (2011). A comparative study on activity selection with multi-criteria decision-making techniques in ecotourism planning. *Scientific Research and Essays*, 6(6): 1417-1427.
- Ongun U, Gövdere B, Kaygısız AD (2015). Burdur ilinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi: sorunları ve çözüm önerileri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(12):99-116.
- Ovalı Kısa P (2007). Kitle turizmi ve ekolojik turizmin kavram, mimari ve çevresel etkiler bakımından karşılaştırılması. *YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 2(2):64-79.
- Özgüç N (2013). *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Öztürk Y, Şahbaz RP (2018). Rekreasyonel faaliyetlerin algılanan kalitesinin destinasyon imajına etkisi: Ilgaz Dağı Milli Parkı örneği. *Journal of International Social Research*, 11(56): 1120-1130.
- Öztürk BÖ, Gül A (2020). Başpınar Tabiat Parkı'nın rekreasyonel planlama açısından irdelenmesi. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 5(1):11-34.
- Patry DA, Blanchard CM, Mask L (2007). Measuring university students' regulatory leisure coping styles: Planned breathes or avoidance? *Leisure Sciences*, 29: 247-265.
- Polat S, Polat SA (2016). Rekreasyonel tabiat parklarının korunan alanlar kapsamında incelenmesi: Mersin ili örneği. *Social Sciences (NWSASOS)*, 11(2):85-115.
- Ryan C (1991). Tourism and marketing-A symbiotic relationship. *Tourism Management*, 12(2):101-111.
- Sağcan M (1986). Rekreasyon ve Turizm. Cumhuriyet Basımevi, İzmir.
- Sandal EK, Karademir N (2013). Kahramanmaraş ilindeki günübirlik rekreasyon alanlarının potansiyelinin belirlenmesi ve kullanımı ile ilgili sorunlar. *Türk Coğrafya Dergisi*, 60:25-36.
- Sandal EK, Karademir N, Toroğlu E (2011). Kahramanmaraş çevresinde rekreasyon faaliyetlerine katılım düzeylerinin yaş ve gelir durumuna göre karşılaştırılması. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1):141-162.
- Şener A, Terzioğlu RG, Karabulut E (2007). Life satisfaction and leisure activities during men's retirement: A Turkish sample. *Aging and Mental Health*, 11(1): 30-36.
- Talay İ, Akpınar N, Belkayalı N (2010). Doğal kaynakların rekreasyonel ve turizm amaçlı kullanımının ekonomik değerinin tespiti: Göreme Tarihi Milli Parkı örneği. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 8(2): 137-146.

- Temurçin K (2014). Burdur merkez ilçe’de hizmet faaliyetleri. Y. Atayeter ve K. Temurçin (Editörler), Burdur İli Merkez İlçesi’nin Coğrafi Etüdü, Burdur Belediyesi Kültür Yayınları, s. 235-258, Burdur.
- Tezcan M (1994). Boş Zaman Değerlendirilmesi Sosyolojisi. Atilla Kitabevi, Ankara.
- Tıraş M (2008). Kahramanmaraş’ta günübirlik rekreasyon alanına bir örnek: Başkonuş. Doğu Coğrafya Dergisi, 20:35-44.
- TKB (2022). Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://burdur.ktb.gov.tr/TR-154591/turizm-aktiviteleri.html>, Erişim Tarihi: 10.02.2022.
- Tolunay A, Alkan H, Korkmaz M (2004a). Isparta tarihi Ayazmana Mesireliği’nin açık hava rekreasyonu açısından kullanıcı özellikleri. SDÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8(1): 59-70.
- Tolunay A, Korkmaz M, Alkan H (2004b). Kent ormanlarında rekreasyonel etkinlikler açısından ziyaretçi profilinin belirlenmesi (Gölcük Tabiat Parkı Örneği). I. Kent Ormanlığı Kongresi, Türkiye Ormanlıklar Derneği, 9-11 Nisan 2004, s.137-149, Ankara.
- TSA (2022). Türkiye Sulak Alanları. <http://www.turkiyesulakalanlari.com/burdur-golu-burdur/>, Erişim Tarihi: 09.02.2022.
- Yener ŞD (2021). Türkiye’deki tabiat parklarının rekreasyonel açıdan analizi. Eurasian Journal of Forest Science, 9(3):122-133.
- Yılmaz S (2004). Serçeme Vadisinin rekreasyonel kullanım potansiyelinin belirlenmesi. Ekoloji, 13(51):1-6.
- Yılmaz H, Kardeş B, Erdoğan Yüksel E (2009). Gülez yöntemine göre Kafkasör Kent Ormanının rekreasyonel potansiyelinin değerlendirilmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 10(1):53-61.